

P o s u d e k oponenta

rigorózní práce Mgr. Petra Hájka

„Reflexe koncepce občanské společnosti do rakouských ústav 19. století“

Autor v krátkém úvodu mj. naznačuje záměr věnovat se „evropským koncepcím občanských práv zejména konce 18. a počátku 19. století“, chce ukázat podrobně i „teoretické zázemí“, ze kterého vycházela idea občanské společnosti. Těžiště práce má tvořit „rozbor úpravy občanských práv v rakouských ústavách 19. století“. Stručně poukáže na rozdíly mezi normativní úpravou občanských práv v textu ústav a jejich praktickou aplikací (vše na str. 6 – 7).

Náročný úkol rozdělil do celkem 17, většinou krátkých, kapitol (včetně úvodu) ukončených rovněž krátkým závěrem. Obsáhlejším výkladem zavádí čtenáře do dějin politického a právního myšlení v otázkách rovnosti lidí a svobody jednotlivce počínaje učením náboženských reformátorů německých, dále dlouhé řady renesančních myslitelů, či osvícenských filozofů 18. století. Zde se hlavně věnuje sledování vývoje myšlenkových proudů vedoucích k teoriím přirozeného práva. I když jako hlavní zdroj informací pro vypracování přehledu vývoje názorů na pojmy a instituty, které jsou v moderní době neoddělitelně spojovány s podstatou uspořádání „občanské společnosti“, patrně posloužila autorovi práce jeho konzultantky, pokládám tuto kapitolu za nejnáročnější partii prvé části posuzovaného spisu. Přibližuje dále ideová východiska pocházející ze starší doby, jež ve zkoumaných ústavních dokumentech posloužila za jejich základ.

Následující kapitola je ukázkou analytického myšlení Mgr. Petra Hájka, komentuje v ní Deklaraci nezávislosti amerických osad z roku 1776. Další dva až příliš krátké oddíly, označené jednotně s ostatními, zařadil autor do svého spisu správně. Francouzské Deklaraci práv člověka a občana stejně jako Listině práv USA (1791) mohl dopřát více místa, případně i komentář. Šestý oddíl spisu mohl mít v nadpisu sdělení, že autor přivádí čtenáře do domácí, tj. tehdy rakouské, problematiky. K té se vztahují pak již všechny další části práce.

Ve snaze s nadhledem připomenout veřejné dění a snahu prosadit požadavky občanských práv do ústavních dokumentů, autor uvádí dubnovou, březnovou a únorovou ústavu. Ústava z roku 1848 je vlastně jen stručně zmíněna, ačkoliv z hlediska časové posloupnosti byla první. Její velmi „široký katalog občanských práv“ autor nevyložil, pouze

některá ustanovení zmínil. Stejně úspornou metodou pisatel seznámil čtenáře v následujícím oddíle s rysy ústavy březnové, občanská práva v ní zahrnutá jen vypočítal. Ve shodě s historickou metodou se jeví vhodné uvést kroměřížský návrh ústavy, důležitý a nepominutelný pro téma práce, před oktrojovanou ústavou z roku 1849, který má samostatné místo až za výkladem ústavy únorové.

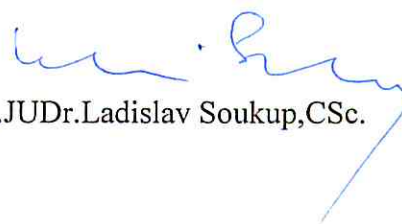
K systematické práci se nabízejí další připomínky, zejména k tiskovému právu. V oddíle XI. občanská práva před rokem 1867 postrádám podrobnější pojednání o podobě uzákonění svobody projevu tiskem. Využívání tisku k prosazování občanských práv a svobod mohlo být vhodnou demonstrací případných rozdílů zákonné úpravy a praktického prosazování občanských práv ve státě. Komentář rakouského tiskového zákona z roku 1862 zcela chybí. U obhajoby bude vhodné, aby se kandidát k němu vyjádřil.

Posuzovaná práce jako celek má dobrou odbornou úroveň, obtížné propojení historického vývoje a právních konstrukcí občanských práv a svobod vyžaduje obsáhlé znalosti historické, politologické, filozofické a další. Autorovi se podařilo sestavit přehled základních rysů vývoje sledované látky. Jasně a přesně formulace textu dokládají autorovu odbornou úroveň zdůvodňující mé kladné hodnocení práce.

Z dílčích drobných nedostatků upozorňuji na odkazy v poznámkovém aparátu i v soupise literatury na konci spisu, které nerespektují jednotnou normu.

Doporučuji obhajobu.

V Praze dne 10.listopadu 2014

Doc. JUDr. Ladislav Soukup, CSc.